
Konsekvensbeskrivning kulturmiljö

Dp 2020-17219, del av fastigheten
Kristineberg 1:10 m.fl.

Upprättad:

2023-06-30

Rev: 2025-01-15

Upprättad av:

Jan Perotti

white

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Bakgrund	3
2.	Riksintresse	6
3.	Historik	9
4.	Kulturhistorisk värdering	13
5.	Konsekvensbeskrivning	15
6.	Sammanfattning	27

Bilaga Utdrag ur Byggnadshistorisk rapport 2008:2

1. BAKGRUND

White arkitekter har på uppdrag av NCC upprättat denna konsekvensbeskrivning avseende planförslagets påverkan på kulturmiljön vid exploatering på Kristineberg 1:10, intill Kristinebergs slott och E4. Bedömningen utgör underlag i planprocessen för Dp 2020-17219 som utarbetats av Stockholms stad. Planförslaget gick upp till samråd januari-februari 2024. Efter samråd har dokumentet kompletterats med mer illustrationsmaterial i syfte att tydliggöra den antikvariska bedömningen, samt en utökad argumentation kring den historiska kopplingen mellan Kristinebergs slottsmiljö och dess tidigare utmarker.

Ytan för den nya byggnaden har i vår samtid till största del varit ianspråktagen för avfartsramp från Essingeleden, vilken idag saknar funktion. På en del av ytan som tas i anspråk stod fram till nyligen Trafik Stockholms byggnad och ytterligare delar består av impediment. NCC har initierat en planprocess i syfte att möjliggöra för kvarter med kontorsverksamhet och publik bottenvåning. White arkitekter har tagit fram volymstudier samt förslag på fasadgestaltning.

Denna konsekvensanalys avhandlar översiktlig historisk, kulturhistoriska värden och områdets roll i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Påverkan som föreslagen ny bebyggelse medför på kulturmiljön konsekvensbeskrivs avseende lokalisering, volym, höjd och påverkan på vyer. Fasadmaterial och detaljerad gestaltning har inte konsekvensbedömts i detta skede.

Underlag

Stockholms stadsmuseum har upprättat en byggnadshistorisk inventering över fastigheten Kristinebergs slott 5 – *Byggnadshistorisk rapport 2008:2* – som ligger omedelbart väster om den nu aktuella fastigheten. Dokumentet avhandlar i första hand slottet och är avsett att fungera som underlag i förvaltningen av den före detta malmgården. Det är ambitiöst arbete som även omfattar platsens historik. Som underlag för bedömning av detaljplanens påverkan på kulturmiljö är stadsmuseets dokument mer än tillräckligt. Adekvat material biläggs denna konsekvensbeskrivning.

Utöver stadsmuseets rapport har nedanstående dokument som rör parken fungerat som underlag.

- Kristinebergs slottspark – Parkprogram. Nivå landskapsarkitektur AB på uppdrag av exploateringskontoret, 2010.
- Parkplan Kungsholmen Del 2.1 – Beskrivning park för park och gröna gaturum, Andersson Jönsson Landskapsarkitekter AB på uppdrag av Kungsholmens stadsdelsförvaltning, 2017.

Val av underlag har framför allt gjorts utifrån tillgång till Stadsmuseets rapport. Parkprogrammen fungerar som komplement för delar som Stadsmuseets rapport avhandlar översiktligt.

Granskade handlingar

Följande handlingar har granskats och konsekvensbedömts.

- Kristineberg 1:10, Utkast Presentation samrådsunderlag, White arkitekter 2023-10-13
- Programhandling för allmän platsmark, Nivå landskapsarkitektur AB, 2023-12-01

Orientering

Ungefärligt utredningsområde markerat med vit cirkel. Källa: Lantmäteriet

De planerade volymernas placering i landskapet markerade i vitt. Väster om planområdet ligger Kristinebergs slott och dess äppelträdgård. Källa: White Arkitekter

Författningsskydd

Riksintresse

Kristineberg ligger inom ett område som är av riksintresse för kulturmiljövården och skyddas i enlighet med Miljöbalken (1998:808) 3 kap. 6 §. Som gör gällande att "...områden (...) som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden (...) skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön".

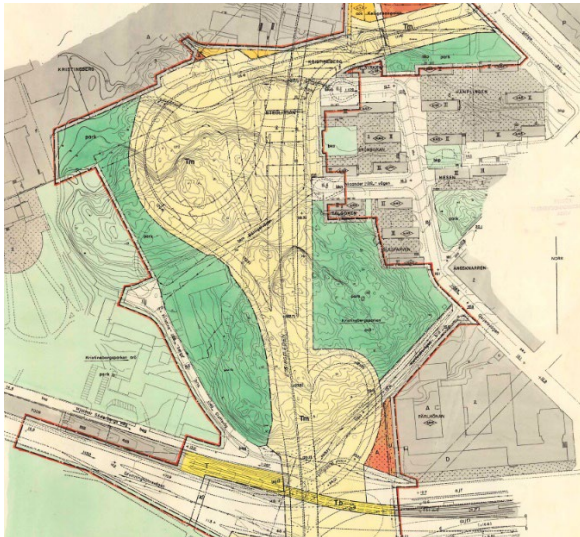
Bestämmelserna om riksintressena ska tillämpas i den kommunala planeringen och vid beslut enligt PBL. Se kapitel 2

Kulturmiljölagen

Det förekommer inga registrerade fornlämningar inom eller i anslutning till avgränsningsområdet.

Plan- och bygglagen

Den gällande plan, PI 6111, från 1963 innehåller inga skydds- eller varsamhetsbestämmelser, utsnitt på nästa sida.

Utsnitt av gällande plan från 1963.

Stadsmuseets kulturhistoriska klassificering.

Övriga ställningstaganden

Stadsmuseets klassificering

Kristinebergs slott är blåmarkerad i stadsmuseets kulturhistoriska klassificering av bebyggelse, vilket innebär "fastighet med bebyggelse av synnerligen högt kulturhistoriskt värde". Övriga byggnader inom slottsområdet är grönmarkerade, vilket innebär bebyggelse som är särskilt värdefull. Den gulmarkerade byggnaden i kartan ovan är riven.

2. RIKSINTRESSE

Riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården (AB115) reviderades i april 2023 av Riksantikvarieämbetet. Valda delar av uttrycket för riksintresset relevanta för detaljplanen återges nedan. Delar med betydelse för planförslaget har markerats med grönt.

Motivering

Storstadsmiljö, som i planstruktur och bebyggelse återspeglar funktionen som landets huvudstad och politiska och administrativa centrum sedan medeltiden, med sitt läge vid mötet mellan Saltsjön och Mälaren som gett speciella topografiska och kommunikationsmässiga förutsättningar för handel och försvar. Central plats för länets och landets ekonomi, turism och kultur- och samhällsliv. De olika epokerna och århundrandena som är väl representerade i stadsplane- och byggnadskonsten, från medeltiden till 1900-talets slut. (Stadsmiljö; hamnstad, sjöfartsstad, industristad, residensstad, skolstad, universitets- och regementsstad, rekreativmiljö)

Uttryck för riksintresset

Stadslandskapet uppdelat på de olika öarna och malmarna, med de många broarna som förbinder stadens olika delar med varandra och med ytterstaden. Stadens utbyggnadsfaser (årsringarna) som gör stadsväxten läsbar från medeltiden fram till millennieskiftet. Stadssiluetten med den begränsade och jämna byggnadshöjden där endast fåtal byggnader höjer sig över mängden.

Stadens anpassning till de naturgeografiska förutsättningarna: förkastningsbranterna, obebyggda bergsformationerna och grönlädda höjderna som en del av stadsbilden samt Stockholmsåsens kvarvarande delar. Fronterna mot vattenrummen och Stockholms inlopp, både från Saltsjön och från Mälaren. De öppna vattenrummen och utblickarna från gaturummen mot vattnet. Kontrasten mellan den täta staden och det gröna parklandskapet på Djurgården och andra platser som Långholmen och Skeppsholmen. Utsiktspunkter som gör det möjligt att blicka ut över stadslandskapet. Gatuvyer med enskilda byggnader eller andra element som blickfång. Stenstadens tydliga yttre gränser. (...)

Områden med stenhus från 1600-, 1700- och första delen av 1800-talet. Stadspalatsen och malmgårdarna. Inslag av grönska i form av kyrkogårdar samt äldre parker och trädgårdar såsom Kungsträdgården, Humlegården och malmgårdarnas trädgårdar. (...)

Metodik

Vid bedömningen av exploateringsförslagets påverkan på kulturmiljön har Riksantikvarieämbetet rapport *Kulturmiljövårdens riksintressen enligt 3 kap. 6 § miljöbalken – Handbok* från 2014 använts. Handboken ger vägledning i bedömningen av hur förändringar kan förstärka eller försvaga de kulturhistoriska värden som identifierats. Vid bedömning av påverkan på riksintresse används begreppet *Påtaglig skada* som gräns för tillåtlighet. Bedömningen görs platsspecifikt och utifrån åtgärdens art.

Riksantikvarieämbetet handbok säger bland annat följande om påtaglig skada:

Landskapets läsbarhet – d.v.s. möjligheterna att förstå och uppleva ett områdes riksintressanta kulturhistoriska sammanhang, såsom det kommer till uttryck i landskapet – är central vid urvalet av riksintressen och därmed även i analysen av en förändrings påverkan på kulturmiljön. Kulturmiljövårdens riksintressen är sammanhängande kulturmiljöer som kännetecknas av att de genom sitt innehåll särskilt väl återspeglar viktiga delar av den kulturhistoriska utvecklingen i landskapet. Miljöns riksintressanta

egenskaper består i alla de fysiska uttryck - objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband - som gör den riksintressanta historien läsbar i landskapet. Det är åtgärdens konsekvenser för denna läsbarhet som ska lyftas fram i skadeanalysen. Avgörande för bedömningen är i hur hög grad platsen fortsatt kommer att karaktäriseras av eller kunna återspegla det riksintressanta kulturhistoriska sammanhang som ligger till grund för utpekandet. Åtgärdens påverkan på både miljön som helhet och på de enskilda objekt som är av betydelse för miljös läsbarhet ska bedömas.

Avgörande för bedömningen av om en förändring kan innebära påtaglig skada eller inte är i hur hög grad platsen fortsatt karaktäriseras av eller har förutsättningar att återspegla det riksintressanta kulturhistoriska sammanhang som varit präglade.

I de fall den föreslagna åtgärden innebär att de riksintressanta uttrycken och karaktärsdragen, eller delar av dessa, förloras eller förvanskas bör skadan bedömas som påtaglig. Det kan handla om att fysiska uttryck - objekt, karaktärsdrag, strukturer, funktioner och samband - försvinner eller att nytillskott dominerar över eller släcker ut de karaktärsdrag och samband som är avgörande för riksintresset. Att uttryck och egenskaper förvanskas innebär att de finns kvar men förändras på ett sätt eller i en omfattning att de inte längre tillräckligt tydligt återspeglar det riksintressanta kulturhistoriska sammanhanget. Om åtgärden innebär att riksintressets uttryck och karaktärsdrag försvagas föreligger risk för påtaglig skada. Det kan innebära att uttrycken förändras eller landskapets rumsliga samband och sammanhang fragmenteras på ett sätt som inte omöjliggör men som påtagligt försvårar läsbarheten av det riksintressanta kulturhistoriska sammanhanget. Avgörande för bedömningen av om en förändring kan innebära påtaglig skada eller inte är i hur hög grad platsen fortsatt karaktäriseras av eller har förutsättningar att återspegla det ... kulturhistoriska sammanhang som varit präglade. [...]

Riksantikvarieämbetet har tagit fram nedanstående modell för bedömning av handlingsutrymmet vid planering där påtaglig skada utgör stoppregeln. Färgkodningen i modellen används i denna konsekvensbeskrivning för sammanfattande bedömningar under respektive rubrik och i den sammanfattande bedömningen.

	Förändring						
Områdets värden kommer att	förädlas	förökas	förstärkas	förbli oförändrade	försvagas	förvanskas	försvinna
Innebörd	förbättring			neutral påverkan	skada	påtaglig skada	
Förhållnings-sätt	Inspirera - stärka Berika			Hänsyn Bruka varsamt	Hindra - lindra Minimera skadan	Ej tillåtligt Undvika skadan	

Bild 7 Handlingsutrymmet vid tillämpning av
hushållningsbestämmelsen – från att stärka det önskvärda till att förhindra det otillåtna.

Utgångspunkter för bedömning

- Läsbarheten av Stockholms siluett med en sammanhållen, låg byggnadsmassa och enstaka accenter ska respekteras.
- Påtaglig höjning av siluetten ska undvikas.

Vyer

Vid planärenden undersöks huruvida de nya volymerna påverkar historiska värden och uttryck för riksintressen. Detta görs genom analys av vyer från platser som har betydelse för upplevelsen av staden, dess siluett och platser av kulturhistoriskt intresse. Dessa väljs platsspecifikt utifrån exploateringsförslaget och den påverkan den har på omgivningen. I uttrycket för riksintresset omnämns bland annat utsiktspunkter som gör det möjligt att blicka ut över stadslandskapet. Dessa platser finns utpekade i *Alla tiders Stockholm*, ett kunskapsunderlag för riksintresset framtaget av länsstyrelsen tillsammans med Stockholms stadsmuseum. Nedan följer några exempel:

- Skinnarviksberget
- Fåfången
- Fjällgatan
- Västerbron

Vy från Skinnarviksberget över Riddarfjärden med Västerbron i fonden.

3. HISTORIK

(Fritt ur Byggnadshistorisk rapport 2008:2)

Den tidigast kända bebyggelsen på Kristineberg uppfördes vid mitten av 1600-talet. Den uppfördes av fältmarskalk Lennart Torstensson som hade fått fastigheten av drottning Kristina år 1647. Namnet Kristineberg sägs vara efter Torstenssons svärdotter Kristina Stenbock.

År 1748 köptes Kristineberg av den förmögna handelsmannen Roland Schröder. Schröder inledde ett byggnadsprojekt som helt skulle komma att förändra gården. Han lät uppföra en ny huvudbyggnad i sten, den i dag bevarande, med huvudfasaden orienterad mot sjön. Stilmässigt uttrycker huvudbyggnaden en något slätare och stramare variant av den franska rokoko som arkitekten Carl Hårleman introducerade i Sverige på 1730-talet. Det har inte påträffats några handlingar som har kunna knyta en arkitekt till huvudbyggnaden, men såväl Carl Hårleman som Jean-Eric Rehn har nämnts som möjliga upphovsmän.

Gården byter ägare flera gånger under 1700-talet, en period som redovisas översiktligt i rapporten. Från början av 1800-talet framträder gården på flera kartor varav nedanstående är den mest detaljerade. Öster om slottsparken låg gårdens ekonomibyggnader med stall, statarlängor, trädgårdsmästarebostad, växthus och odlingsytor.

Kristinbergs gård år 1812. Kolorerade delar hör till gården. Öster om gården och parken framträder orangeri, ladugård, arbetarbostäder och en brunn. Källa: Stockholms stadsmuseum.

År 1864 köpte *Direktionen för Frimurarbarnhuset* fastigheten för att inrätta barnhem. För barnhemmets behov behövde man bygga nytt. Efter Johan Fredrik Åboms ritningar uppfördes norr om huvudbyggnaden två stora flyglar.

Stockholms stad hade under en längre tid haft intresse av egendomen Kristineberg, för den växande stadens utbredning med exploatering för flerbostadshus. 1920 köpte staden Kristinebergs egendom och åtta år senare, 1928, flyttade Frimurarebarnhusets ut. Det är förmodligen först vid denna tid som benämningen Kristinebergs gård ändras till Kristinebergs slott. Såväl byggnadens som parkens kulturiatoriska värden bevakades bland annat av *Rådet till skydd för Stockholms skönhet*.

Genom uppförandet av Tranebergsbron under 1930-talets första år, med omdragningen av Drottningholmsvägen som följd, kom Kristinebergs parkområde söder om huvudbyggnaden i princip att halveras. Under samma tid uppfördes Kristinebergs idrottsplats samt ytterligare anläggningar som skar av trädgården på norra sidan.

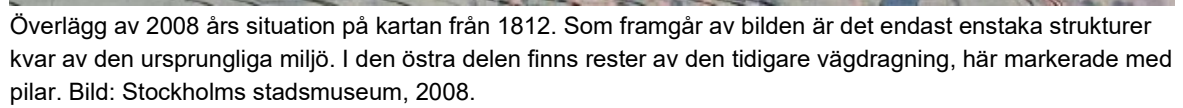
Under senare delen av 1930-talet och i början av 1940-talet revs Kristinebergs statarlängor och kvarvarande ekonomibyggnader. Beslutet kritiserades i pressen eftersom den förhållandevis kompletta malmgårdsmiljön därmed väsentligen skulle rubbas. Inför rivningarna uppmättes flera av ekonomibyggnaderna, liksom vissa byggnadsdetaljer. Vid slutet av 1940-talet uppfördes ett "provisoriskt hotellbygge" – Krillans krig – som tog delar av parken och köksträdgården i anspråk. På platsen för ekonomibyggnaderna uppfördes Trafik Stockholms byggnad. Inom planområdet finns fortfarande spår av den historiska användningen, bland annat bevarade grundmurar och blommande buskar.

Med anledning av den växande biltrafiken efter andra världskriget behövdes ytterligare förbindelser över Stockholms vatten. År 1958 antogs en ny trafikplan för Stockholm, två år senare fastställdes en generalplan för Essingeleden och samma år påbörjades anläggningsarbetet. Vid Kristineberg drogs leden över de före detta ägorna, strax intill slottet och platsen för ekonomibyggnaderna. Framför allt inkräktade påfartsrampen mellan Essingeleden och Drottningholmsvägen närmiljön.

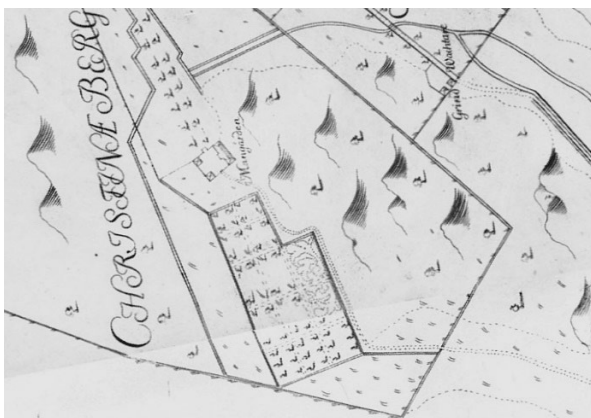
I slutet av 00-talet ersattes Krillans krog av ett bostadskvarter vilket ytterligare inkräktade på den tidigare slottsparken.

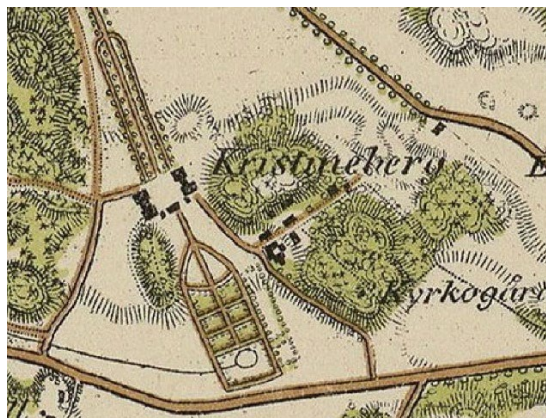
Flygfoto från 1920-talet där ekonomibyggnaderna på höjden öster om slottet framträder.
Källa: Stockholms stadsmuseum.

Platsens utveckling från malmgård till idag:

Malmgårdens Christineberg 1733. På kartan framträder parken, allén norr om malmgårdens och omgivande impediment. Källa: Stockholmskällan

Kristineberg 1860-tal Geografiska Corpsen. J.F Åboms flyglar har uppförts och öster om parken har ekonomibyggnader uppförts på impedimentet. Källa: Stadsarkivet

Kristineberg 1930. Skolan har uppförts väster om parken och en velodrom i norr. Källa: Stockholmskällan

1955. Krillans krog har uppförts i anslutning till parken. Källa: Lantmäteriet

1969. E4:an håller på att byggas. Trafik Stockholms byggnad har uppförts. Källa: Lantmäteriet

2022. Bostadsbebyggelse har ersatt Krillans krog. Källa: Google maps.

4. KULTURHISTORISK VÄRDERING

De kulturhistoriska värdena i området är höga. Slottet med tillhörande park utgör en sammanhållen miljö och är en av få bevarade malmgårdar. Platsen för planförslaget var ursprungligen en del av ägorna, men bedöms detta till trots ha begränsade kulturhistoriska värden. Värdet är främst kopplat till relationen till Kristinebergs slott och till klippformationen som är en del av Stockholms särdrag, båda dessa delar är relevanta för såväl riksintresset som de lokala värdena. Bedömningen av värdet beror på att de historiska spåren inom planområdet är näst intill raderade. Essingeleden och avfartsrampen sänker platsens kulturhistoriska värde.

De kulturhistoriska värdena inom planområdet tar sig följande fysiska uttryck:

- Kopplingen till Kristinebergs slott
- Yta som inte brukats och länge varit obebyggd
- Den tydliga gränsen mellan anlagd park och före detta utmark.
- Berghällen, impedimentet, som del av Stockholms särdrag

- Den ursprungliga malmgårdens utmarker på grund av att berghällarna inte tillät odling och svårgjorde byggnationer.
- Berghällen, impedimentet, som del av Stockholms särdrag.
- Visuell och historisk koppling mellan Kristinebergs slottspark och dess historiska utmarker.
- Den tydliga gränsen mellan anlagd park och före detta utmark.
- Mark med historisk kontinuitet av bebyggelse på grund av dess flacka topografi (ej kulturhistorisk värde).

Parkprogram

I parkprogrammet från 2010 identifierades följande värden för slottsparken:

- Biologisk mångfald: floran och faunan och de viktiga ekologiska funktionerna knutna till det stora och unika beståndet av gammal grov ek.
- Kulturhistoria: slottet och parkanläggningar utgör en av de sista intakta malmgårdarna på Kungsholmen. Frimurarordens barnhem från mitten av 1800-talet, med skolflyglarna och Kullskolan, samt Kristinebergs IP utgör viktiga bebyggelsehistoriska lager.
- Grönstruktur: Kristinebergsparken utgör en länk i det grönstråk som löper från Norrmälarstrand och Rålambshovsparken till den nyanlagda Strandparken i norr.
- Identitet: Kristinebergs slottspark med sin intakta topografi och historiska kontinuitet har ett högt platsspecifikt och identitetsskapande värde i det snabbt växande området Nordvästra Kungsholmen.

Parkplan

Parkplanen från 2017 lyfter fram följande kvalitéer i parken:

- Äppelparken söder om slottet.
- Stora ekar på de omgivande sluttningarna.
- Området sydväst om slottet, kallat Engelska parken.
- Kvarvarande delar av dubbelallén norr om slottet.
- "Parken är en kulturhistoriskt viktig anläggning som också har betydande ekologiska och sociala värden."

5. KONSEKVENSBESKRIVNING

Påverkan på Riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården

Under denna rubrik analyseras planförslaget påverkan på uttrycken för riksintresset *Stockholms innerstad med Djurgården*, framför allt de delar som markerats i kapitel 2.

Placering av ny bebyggelse

Placering av den nya bebyggelsen på Kristineberg 1:10 är en förbättring från nuvarande situation eftersom den ersätter en tidigare trafiklösning som har påverkat kulturmiljön negativt.

Platsen för den nya bebyggelsen har varit en del av en före detta malmgård, vars omgivning förändrats kraftigt de senaste 100 åren. I princip ersätter föreslagen bebyggelse avfartsrampen. Den tar även en del av en tidigare bebyggd yta och en del av impedimentet i anspråk.

Att rampen försvinner bedöms vara positivt eftersom den haft negativ påverkan på kulturmiljön. I anspråkstagandet av tidigare bebyggd mark har neutral påverkan på kulturmiljön. Ianspråkstagandet av impedimentet har små negativa konsekvenser eftersom den historiska läsbarheten av landskapet minskar. Placeringen intill motorvägen bidrar till att slottsmiljön får en bullerskärm och att färre rörelser stör upplevelsen. Detta tillsammans med att rampen försvinner kan komma att bidra till vissa positiva konsekvenser för kulturmiljön.

Ett nytt samtida kvarter, jämte Krillans krog, i anslutning till parken bedöms försvaga den före detta Malmgårdens kulturhistoriska avläsbarhet. Något som får en ackumulerad effekt när de nybyggda kvarteren tillsammans ramar in parkens nordöstra och sydliga del. Effekten mildras dock med ett väl tilltaget gröngjort släpp mellan Kristinebergs slotts östra flygelbyggnad och det planerade kvarteret.

Tidigare ianspråktagen mark nyttjas inom projektet får neutral påverkan på kulturmiljön.

Naturmark

Exploateringsförslaget medför skada på hållmark som minner om Stockholms karaktäristiska topografi och malmgårdens utägor.

Det som påverkas tydligast är berghällen, en yta som ingick i malmgårdens ägor – men som inte gick att använda för skogs- eller jordbruk. Det är ett vanligt inslag i sprickdalslandskapet som präglar Stockholm och utgjort förutsättning för bebyggelseutvecklingen. Lanspåkstagandet av berghällen har viss påverkan på kulturmiljön.

Kopplingen mellan den anlagda parken och impedimentet försvagas till viss del av den nya bebyggelsen. Detta ger små negativa konsekvenser för läsbarheten av den ursprungliga malmgårdsmiljön.

Den ännu avläsbara kopplingen försvagas mellan den före detta malmgårdens, Kristinebergs slotts, anlagda parkmiljö och dess utmarker.

Genom att avlägsna en del av impedimentet inom detaljplaneområdet försvagas delvis platsens uttryck som sprickdalslandskap.

Volymer

De nya volymerna bedöms ha neutral påverkan. De innebär en ny fond för Kristinebergs slott samtidigt som de till viss del skyddar och ramar in miljön.

För kulturmiljön innebär de nya volymerna att ny fond tillkommer i öst. Det medför små negativa konsekvenser eftersom landskapets läsbarhet påverkas. Det ska å andra sidan ställas mot att avfartsrampen försvinner, vilket är positivt för kulturmiljön, samt att det tidigare stått byggnadsvolymer på den södra delen av tomten. Detta sammantaget medför att volymen och volymbehandlingen bedöms ha neutral påverkan på riksintresset och platsens kulturhistoriska värden.

Vyer – Riksintresset

De nya volymerna har liten till ingen påverkan på identifierade vyer betydelsefulla för riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården.

Vyer som kan komma att påverkas av de nya volymerna på Kristineberg 1:10 har inventerats. Som första steg analyserades de platser och vyer som omnämns som betydelsefulla i stadens kunskapsunderlag för riksintresset – *Alla tiders Stockholm*. För vyn från Skinnarviksberget identifierades potentiell påverkan varför den studerades vidare.

I steg två inventerades övriga platser i staden som hade potential att påverkas av den nya bebyggelsen. Detta gjordes först via kartmaterial och 3D-modeller. Platser och vyer där många vistas eller passerar prioriterades. Vyer från större bilvägar bedöms inte vara relevanta eftersom dessa miljöer i sig har låga kulturhistoriska värden och för att man oftast har fokus på annat vid körning. Efter ovanstående analys gjordes platsbesök på de platser som hade potential att påverkas. I de flesta fall visade påverkan vara liten eller ingen. Endast i en av vyerna uppvisade de nya volymerna en märkbar påverkan, nämligen från Tranebergsbron.

Befintlig vy - Skinnarviksberget

Befintlig vy från Skinnarviksberget och väster ut mot Marieberg och Kungsholmen. Stadssiluetten håller sig i huvudsak strax ovan horisontlinjen. Undantaget är bebyggelsen i Marieberg som har en dominerande roll i denna vy. Dalgången med Rålambshovsparken framträder i fonden. Avståndet till Kristineberg är stort.

Det stora avståndet gör att planförslaget är knappturskiljbar. Höjden på de nya volymerna lyfter sig över träden i Rålambshovsparken, men de ansluter till höjden på bakomvarande lamellhus i Kristineberg. Höjden ansluter även till bebyggelsen på Kungsholmen och antagna detaljplaner i anslutning i Lindhagen. Påverkan på vyn bedöms medföra obetydliga konsekvenser på riksintresset.

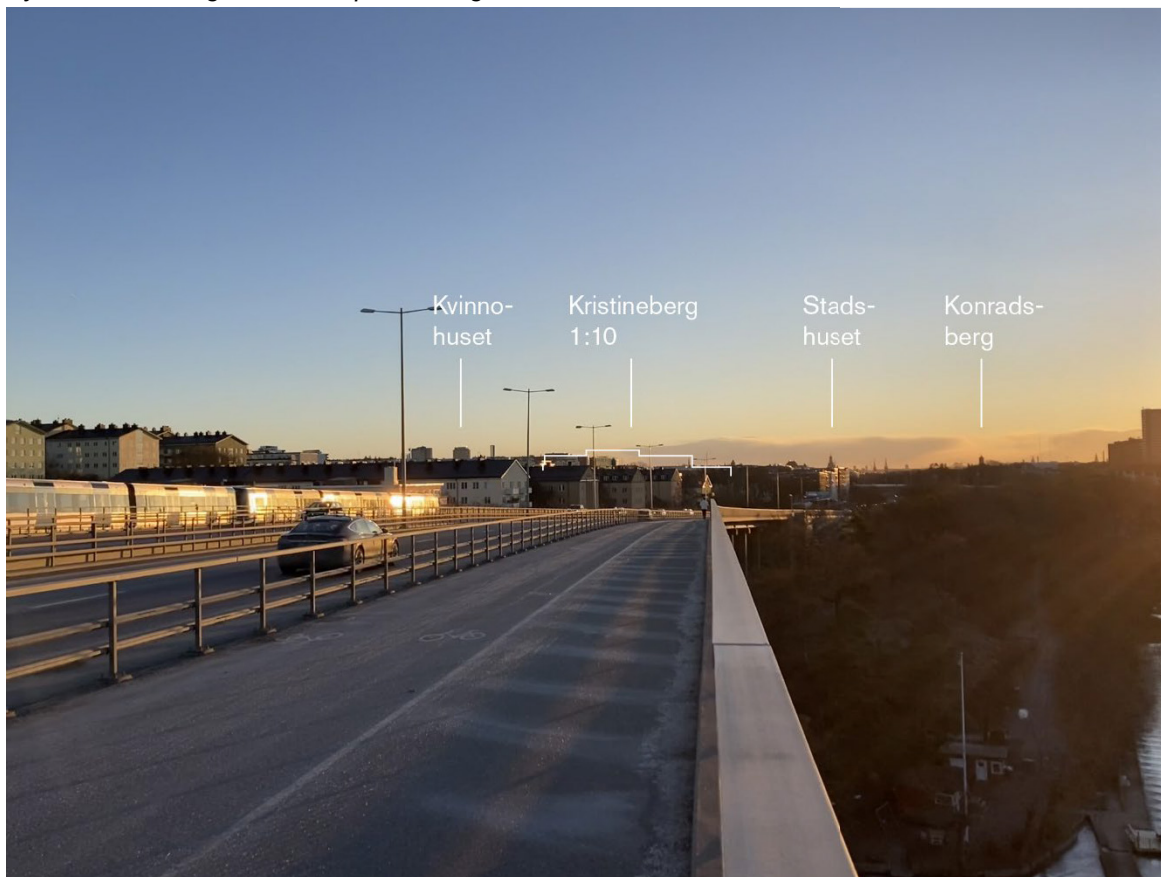
Renderad bild med de nya volymerna på Kristinebergshöjden som knappt syns i denna vy.

Befintlig vy – Kristinebergsbron

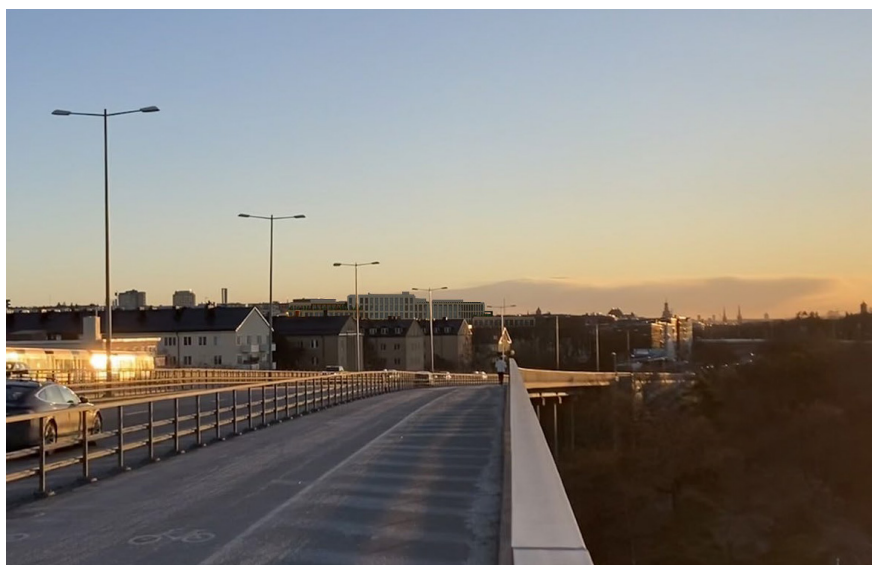

Befintlig vy från Tranebergsbron in mot centrala Stockholm. Den befintliga stadsilhuetten följer landskapets topografi och tillåter vyer in mot den centrala staden. Stadshusets torn och kyrkspiorna i Gamla stan markerar stadens äldre kärna, medan modernistisk bebyggelse på Fredhäll, Kristineberg och Stadshagen ramar in denna vypunkt. Stadens siluett är relativt jämn med enstaka uppstickande hus samt olika torn.

Vy från Tranebergsbron med planförslaget

Vit linje markerar synlig del av de nya volymerna på Kristinebergshöjden. Mittpartiet reser sig något över den befintliga siluetten. I övrigt ansluter planförslaget till stadens siluett. Volymerna varken hindrar vyn in mot central staden eller skymmer något bakomliggande landmärke. Taken följer i sin stegvisa trappning förändringen i landskapet likt bebyggelsen på övriga omkringliggande höjder. Sammantaget bedöms volymerna ha neutral påverkan på denna vy.

Renderad bild med de nya volymerna på Kristinebergshöjden.

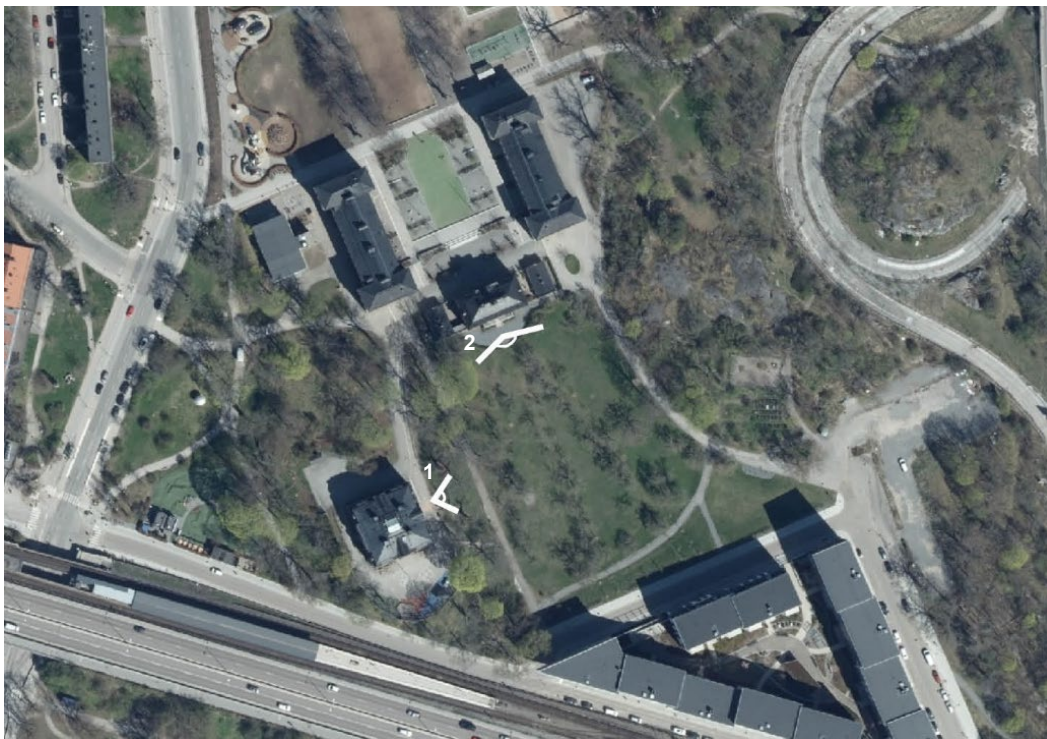
Påverkan på lokala intressen

Bärande lokala värden som lyfts fram i parkprogrammet från 2010 är slottet och parkanläggning som utgör en av de sista intakta malmgårdarna på Kungsholmen. I parkplanen från 2017 lyfts ekarna på omgivande sluttningar fram som en kvalité. Ekarna var en del av helhetsmiljön och är därför även viktiga ur ett kulturhistoriskt perspektiv. De lokala värden som har identifierats är således slottsparken samt slottsmiljön och dess omgivning.

Analysen för påverkan på lokala värden har dels utförts med hjälp av vyer, dels utifrån planer över tänkt exploatering.

Vyer slottsparken

Påverkan på slottsparken och malmgårdens helhetsmiljö har analyserats utifrån två utvalda vyer. Vy 1 har valts ut eftersom den är den mest ofördelaktiga för planförslaget, det vill säga där påverkan är som störst. Vy 2 går ut med slottsparkens mittaxel, en betydelsefull vy ur kulturhistoriska synvinkel.

Vypunkter som analys av påverkan på parken och lokala intressen.

Vy 1 – västra sidan av Slottsparken

Befintlig vy öster ut från Nordenflychtsvägen. Då parken befinner sig i en lågpunkt och är tätt bevuxen skönjer man inte några av stadens landmärken eller övergripande topografi härifrån. Den före detta påfarten omges av staket, hög och tät grönska som begränsar parkrummets utbredning.

Svart linje markerar synliga delar av de nya volymerna på Kristinebersghöjden.

De nya volymerna syns över trädtopparna och ansluter till den inramning som kv Krillans krog och de kommande Hornsbergskvarteren redan påbörjat. Højningen i landskapet som idag är dolt av den täta växtligheten kring påfarten tydliggörs genom volymens trappande uppdelning. Bebyggelsen skapar en ny front i parken som främst framträder vid avlövad tillstånd.

Vy 2 – Slottsparkens mittaxel

Panoramavy vy söder ut från Kristinebergs slott. Slottsparken framträder som en sammanhängande grön yta. Varken staden eller topografin avtecknar sig i denna vy. I fonden syns Krillans krog. Slottsparken och vyn från slottet har förändrats succesivt sedan 1940-talet, framför allt i samband med att Krillans krog uppfördes. Se sid 11.

Svart linje markerar dels befintliga byggnader, dels synliga delar av de nya volymerna på Kristinebergs-höjden.

Planförslaget reser sig något över träden och avtecknar sig mot himlen. Från denna vy kommer stadens bebyggelse närmare. Det ger små negativa konsekvenser på denna vy.

Påverkan

I första hand är det tidigare/ursprungligt impediment där gårdens ekonomibyggnader var förlagda som påverkas av planförslaget. Idag dominerar den aktuella platsen av den före detta avfartsrampen och en tidigare bebyggd yta. Impedimentet görs sig fortfarande påmint med berg i dagen och äldre träd.

Eftersom planförslaget till största del nyttjar redan ianspråktagen mark är den fysiska påverkan på kulturhistoriska värden begränsad. Däremot påverkar det upplevelsen av malmgårdens helhetsmiljö. Miljön är idag präglad av att staden succesivt kommit allt närmare. Den tidigare lantliga malmgården existerar nu i ett urbant sammanhang som accentueras av Essingeleden och Drottningholmsvägen tunga trafikering. Upplevelsen av att befinna sig på en historisk malmgård, en plats för rekreation och vila bortanför staden, har påverkats starkt över tid. Det som ursprungligen var en del av gårdens ägor bebygges. Med planförslaget förtätas närmiljön och stadens bebyggelse kryper närmare malmgården och parken. Den nya bebyggda fronten kommer att visuellt närvarande i parken vilket ger små negativa konsekvenser.

Äldre vägdragningarna inom området bevaras vilket har neutral påverkan.

Övrigt

Helhetsupplevelse

Idag gör sig stadens närhet påmind genom både syn- och ljudintryck. Uppförandet av Krillans krog dämpade delvis ljudintrycken men adderade synbara volymer. Motsvarande gäller även för planförslaget då bullret från E4:an dämpas, vilket är positivt eftersom upplevelsen av en historiskt stillsam parkmiljö främjas, samtidigt adderas nya volymer.

Landskap

Impedimentet med äldre träd/ekar utgör tillsammans med E4:an parkens rumsliga avgränsning i nordost. Den visuella kontakten mellan parken och ekarna är idag begränsad. Med planförslaget bryts den visuella kontakten helt vilket har små negativa konsekvenser. Parken kommer fortsatt ha en grön inramning i nordost där planförslaget reser sig över träddridån.

6. SAMMANFATTNING

Sammantaget bedöms planförslaget med ny bebyggelse på Kristineberg 1:10 ha små negativa konsekvenser på riksintresset. Bedömningen baseras framför allt på vyerna där påverkan är ingen eller obetydlig. Däremot blir det negativ påverkan på malmgårdens närmiljö, där malmgården ska ses som ett uttryck för riksintresset.

Planförslaget har även små negativa konsekvenser på lokala intressen eftersom slottsparken får en ny fond och stadens bebyggelse kommer närmare. Detta kompenseras något av att de nya volymerna dämpar ljudet från Essingeleden, vilket är positivt för helhetsupplevelsen av parken.

BILAGA 1

Utdrag ur Byggnadshistorisk rapport 2008:2, Stockholms stdsmuseum